

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mestský súd Bratislava IV v konaní pred sudkyňou JUDr. Silviou Gandelovou v právnej veci žalobcu : **Poradňa pre občianske a ľudské práva**, so sídlom Krivá 23, Košice, IČO : 37867270, zastúpený Mgr. Vandou Durbákovou, advokátkou, so sídlom Krivá 23, Košice, proti žalovanému v 1.rade : **Slovenská republika**, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, so sídlom Stromová č. 1, Bratislava a žalovanému v 2.rade : **Mesto Stará Ľubovňa**, so sídlom Obchodná 1, Stará Ľubovňa, IČO : 00330167, o antidiskriminačnej žalobe takto

r o z h o d o l :

- I. Žaloba sa zamieta.
- II. Žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov konania.

O d ô v o d n e n i e

1. Žalobou, ktorá bola Okresnému súdu Bratislava III doručená dňa 4.5.2015, sa žalobca domáhal, aby súd určil, že žalovaní porušili zásadu rovnakého zaobchádzania tým, že neprijali preventívne opatrenia na ochranu pred diskrimináciou a opatrenia na odstránenie diskriminácie rómskych detí v Základnej škole Podsadek v Starej Ľubovni (ďalej len „základná škola“), na základe etnického pôvodu. Zároveň žiadali, aby súd určil, že žalovaní porušili zásadu rovnakého zaobchádzania financovaním a žalovaný v 2.rade aj výstavbou stavby s názvom „9.tr.ŽŠ Podsadek“. Žiadali, aby súd zaviazal žalovaného v 2.rade zastaviť výstavbu tejto stavby a aby súd zaviazal žalovaného

v 2.rade od prvého dňa školského roka bezprostredne nasledujúceho po právoplatnosti rozsudku napraviť protiprávny stav, ktorý je predmetom tohto konania, prijať opatrenia na odstránenie segregácie na základnej škole, žalovanému v 1.rade uložiť povinnosť poskytnúť potrebnú súčinnosť žalovanému v 2.rade, vrátane expertnej či metodologickej podpory, ako aj finančných a personálnych zdrojov, pri prijímaní opatrení na odstránenie segregácie na základnej škole. Uznesením zo dňa 10.11.2015 súd pripustil zmenu žaloby s tým, že žalobca sa domáhal, aby súd vyslovil, že žalovaní porušili zásadu rovnakého zaobchádzania vzdelávaním rómskych detí v etnicky homogénnej škole a tým, že neprijali preventívne opatrenia na ochranu pred diskrimináciou a opatrenia na odstránenie diskriminácie rómskych detí, ktoré sú vzdelávané v tejto základnej škole na základe ich etnického pôvodu, aby súd uložil žalovaným povinnosť do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia splniť desegregačný plán vypracovaný v rámci tohto súdneho konania, súd rozhodol, že vo zvyšnej časti, ktorá presahuje tento návrh, sa konanie zastavuje. Rozhodnutím zo dňa 21.1.2016 súd pripustil ďalšiu zmenu žaloby s tým, že žalobca žiadal, aby súd určil, že žalovaní porušili zásadu rovnakého zaobchádzania vzdelávaním rómskych detí v etnicky homogénnej škole a tým, že neprijali preventívne opatrenia na ochranu pred diskrimináciou a opatrenia na odstránenie diskriminácie rómskych detí, ktoré sú vzdelávané v základnej škole na základe ich etnického pôvodu, aby žalovaní boli povinní do troch mesiacov od právoplatnosti rozsudku spoločne a nerozdielne vypracovať takzvaný desegregačný plán obsahujúci analýzu súčasného stavu vzdelávania detí v základnej škole a v ostatných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti žalovaného v 2.rade, ako aj návrh účinných opatrení na odstránenie diskriminácie rómskych detí na základe ich etnického pôvodu v základnej škole, vrátane časového horizontu ich realizácie a preventívnych opatrení na zabránenie diskriminácie do budúcnosti. V neposlednom rade žiadal, aby žalovaní boli povinní od prvého dňa nasledujúceho školského roka po vypracovaní takzvaného desegregačného plánu plniť v ňom stanovené opatrenia na odstránenie diskriminácie rómskych detí v základnej škole. Na pojednávaní dňa 6.10.2016 súd opäť pripustil zmenu žaloby s tým, že žalobca sa domáhal, aby súd určil, že žalovaní porušili zásadu rovnakého zaobchádzania tým, že neprijali dostatočné preventívne opatrenia na ochranu pred diskrimináciou a opatrenia na odstránenie diskriminácie rómskych detí základnej škole na základe ich etnického pôvodu. Žalovaný v 1.rade, prostredníctvom Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a žalovaný v 2.rade sú povinní do troch mesiacov od právoplatnosti rozsudku spoločne a nerozdielne vypracovať takzvaný desegregačný plán obsahujúci analýzu súčasného stavu vzdelávania detí v základnej škole a v ostatných základných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti žalovaného v 2.rade, ako aj návrh účinných opatrení na odstránenie diskriminácie rómskych detí na základe etnického pôvodu v základnej škole, vrátane časového horizontu ich realizácie a preventívnych opatrení na zabránenie diskriminácie do budúcnosti. Žalovaný v 1.rade, prostredníctvom Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a žalovaný v 2.rade sú povinní do troch rokov od právoplatnosti tohto rozhodnutia splniť opatrenia na odstránenie diskriminácie rómskych detí v základnej škole vyplývajúce z vypracovaného takzvaného desegregačného plánu.

2. Súd vo veci rozhodol rozsudkom č.k. 11C/351/2015-387 zo dňa 6.10.2016 tak,

že žalobu zamietol. Odvolací súd napadnutý rozsudok rozhodnutím č.k. 4Co/260/2017-441 zo dňa 29.4.2020 potvrdil. Dovolací súd rozsudkom č.k. 5Cdo/102/2020 zo dňa 15.12.2022 rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 29.4.2020 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bratislava III zo dňa 6.10.2016 zmenil tak, že vyslovil, že žalovaní porušili zásadu rovnakého zaobchádzania tým, že neprijali dostatočné preventívne opatrenia na ochranu pred diskrimináciou a opatrenia na odstránenie diskriminácie rómskych detí v Základnej škole Podsadek v Starej Lubovni na základe ich etnického pôvodu. Vo zvyšnej časti rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 29.4.2020 sp.zn. 4Co/260/2017 a rozsudok Okresného súdu Bratislava III zo dňa 6.10.2016 č.k. 11C/351/2015-387 zrušil a vec vrátil v rozsahu zrušenia Okresnému súdu Bratislava III na ďalšie konanie.

3. Dovolací súd v odôvodnení rozhodnutia vyslovil názor, že výstavbou nového samostatne stojaceho objektu kontajnerového typu v areáli základnej školy sa síce rozšírili kapacity základnej školy, čím ale došlo fakticky k oddeleniu rómskych detí od detí majoritnej komunity, vzdelávaním rómskych detí v škole navštevovanej výlučne rómskymi žiakmi došlo k segregácii a na tento záver nemá vplyv neexistencia motívu cielene diskriminovať rómske deti, ani existencia legitímneho cieľa zabezpečiť prístup k vzdelávaniu detí najbližšie ich bydlisku. Pre posúdenie bol rozhodujúcejší záver o tom, či prostriedok k dosiahnutiu tohto cieľa bol vhodný a primeraný. Dovolací súd ďalej uviedol, že štát v spolupráci s obcou musí prijať účinné opatrenia, aby segregácii zabránili. Pre odstup času, ktorý uplynul od rozhodnutia vo veci samej a s prihliadnutím na zásahu, že pre súd je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozsudku, dovolací súd rozsudok v časti uloženia povinností zrušila a vec vrátil na ďalšie konanie, pričom uviedol, že súd prvej inštancie rozhodne aj s požiadavkou vykonateľnosti rozsudku.
4. Súd uznesením zo dňa 27.4.2023 vyzval žalobu na spresnenie žalobného petitu. Súd považoval za účelné vyzvať na odstránenie väd žalobného návrhu, aj keď tieto nebránili v pokračovaní v spore, ale vzhľadom na ďalší priebeh konania, aj vzhľadom na rozhodnutie dovolacieho súdu, ktorý požiadavku vykonateľnosti rozsudku v odôvodnení spomenul, to súd považoval za účelné pre ďalší priebeh sporu.
5. Žalobca podaním, ktoré bolo súdu doručené dňa 9.5.2023 žiadal, aby súd pripustil zmenu žalobného petitu a zaviazal žalovaných v 1.rade a v 2.rade spoločne a nerozdielne do šiestich mesiacov od doručenia rozsudku napraviť protiprávny stav spočívajúci v diskriminácii formou segregácie rómskych detí vzdelávaných v čisto rómskej škole na Základnej škole s materskou školou v Podsadku postavenej v blízkosti marginalizovanej rómskej komunity Podsadek na základe ich etnického pôvodu a zabezpečiť vzdelávanie rómskych detí v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania bez diskriminácie formou segregácie. Zároveň žiadal, aby súd zaviazal žalovaných v 1.rade a v 2. rade spoločne a nerozdielne do 6 mesiacov od právoplatnosti rozsudku prijať dostatočné opatrenia na zabezpečenie zákazu diskriminácie formou segregácie rómskych detí na Základnej škole s materskou školou v Podsadku na základe ich etnického pôvodu do budúcnosti. Žalobca zároveň žiadal, aby súd vyslovil, že prvý požadovaný výrok je vykonateľný doručením rozsudku.

6. Súd na pojednávaní dňa 7.5.2024 zmenu žaloby pripustil.
7. Podľa ustanovenia § 2 zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“) dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti. Pri dodržiavaní zásady rovnakého zaobchádzania je potrebné prihliadať aj na dobré mravy na účely rozšírenia ochrany pred diskrimináciou. Dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva aj v prijímaní opatrení na ochranu pred diskrimináciou.
8. Podľa ustanovenia § 9 ods. 1,2,3 antidiskriminačného zákona má každý podľa tohto zákona právo na rovnaké zaobchádzanie a ochranu pred diskrimináciou. Každý sa môže domáhať svojich práv na súde, ak sa domnieva, že je alebo bol dotknutý na svojich právach, právom chránených záujmoch alebo slobodách nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania. Môže sa najmä domáhať, aby ten, kto nedodržel zásadu rovnakého zaobchádzania, upustil od svojho konania, ak je to možné, napravil protiprávny stav alebo poskytol primerané zadosťučinenie; ak ide o nedodržanie zásady rovnakého zaobchádzania z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti, môže sa tiež domáhať neplatnosti právneho úkonu, ktorého účinnosť bola podľa osobitného predpisu pozastavená. Ak by primerané zadosťučinenie nebolo dostačujúce, najmä ak nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby, môže sa tá domáhať aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Sumu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a všetky okolnosti, za ktorých došlo k jej vzniku.
9. Žalobca argumentoval, že sa v spore domáha nápravy protiprávneho stavu a prijatia opatrení, ktoré povedú k desegregácii na základnej škole a zabránia diskriminácii detí do budúcnosti. Podľa neho žalovaní nepodnikli žiadne kroky, ktoré by viedli k desegregácii rómskych detí. Žalovaný v 2.rade sa dokonca uchádzal o finančnú podporu, aby mohol rozšíriť kapacity danej školy, čo je podľa neho v príkrom rozpore s rozsudkom dovolacieho súdu. Uviedol, že si uvedomuje komplexnosť procesu desegregácie, je povinnosťou žalovaných, aby v spolupráci s ďalšími subjektami v oblasti vzdelávania a tiež s odborníkmi z viacerých oblastí, vypracovali návrh konkrétnych účinných opatrení, ktoré povedú k odstráneniu protiprávneho stavu a zabezpečia rovný prístup rómskych žiakov k vzdelávaniu. Podľa neho žalovaný v 1.rade prijíma rôzne dokumenty, stratégie, akčné plány, navrhuje rôzne opatrenia na odstránenie diskriminácie vo vzdelávaní, avšak namiesto toho, aby hneď po podaní žaloby začal konať a v spolupráci so samosprávou segregáciu odstránil. Podľa žalobcu desegregačný plán musí vychádzať zo záujmu maloletého dieťaťa a musí dôsledne rešpektovať medzinárodnými zmluvami a vnútroštátnymi predpismi garantované

právo na vzdelanie. V prvom kroku by malo byť úlohou žalovaných, aby vykonali hĺbkovú analýzu súčasného vzdelávania na základnej škole, ale aj na ostatných školách, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti žalovaného v 2.rade z hľadiska zabezpečenia rovného prístupu rómskych detí ku vzdelaniu. Analýza by mala obsahovať okrem údajov o celkovom počte žiakov a žiačok v školách aj podiel etnickej príslušnosti detí v ostatných školách. Žalovaný v 2. rade takéto údaje zbiera a má ich k dispozícii, analýza by mala zohľadňovať aj kapacitu na jednotlivých školách a to nielen podľa aktuálne deklarovaneho stavu, ale aj podľa dokumentácie a po tej analýze by mal nasledovať návrh účinných opatrení, ktoré povedú k odstráneniu diskriminácie rómskych detí na predmetnej škole, vrátane časového plánu ich realizácie. Takými opatreniami môžu byť napríklad zmena školských obvodov v meste, zabezpečenie bezpečnej školskej dopravy, či zrušenie samotnej základnej školy a prerozdelenie jej žiakov a žiačok do ostatných škôl v meste. Desegregačný plán by mal obsahovať aj časť, ktorá bude zahŕňať opatrenia na predchádzanie koncentrácie sociálne znevýhodnených rómskych detí či už na samotnej škole alebo v jednotlivých triedach, aby nedochádzalo k segregácii. Žalobca uviedol, že si uvedomuje kompletnosť desegregácie a má za to, že je povinnosťou žalovaných, aby v spolupráci aj s inými odborníkmi vypracovali návrhy konkrétnych opatrení, ktoré povedú k odstráneniu protiprávneho stavu. Žalobca poukázal, že desegregačný plán je niečo, s čím rátajú aj strategické dokumenty štátu v oblasti vzdelávania, počíta s ním napríklad novoprijatá stratégia rovnosti inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 a na ňu nadväzujúci akčný plán. Desegregácia nie je jednoduchým procesom, no vnútroštátna, ani medzinárodná legislatíva nedovoľuje rezignovať na odstránenie protiprávneho stavu len preto, že je to proces náročný a dlhodobým neriešením problému sa tento prehľbuje a náročnosť a spoločenské náklady na riešenie sa zvyšujú. Je preto dôležité usilovať sa o účinné zmeny, pretože pozitívne prínosy úspešnej desegregácie vo vzťahu k samotným segregovaným rómskym deťom, ale aj vo vzťahu k celej spoločnosti sú obrovské. Žalobca je presvedčený, že je jednou z lokalít, kde po dovršení procesu desegregácie a môže sa stať pozitívnym príkladom ako nesegregovať aj pre iné samosprávy. Uviedol, že vníma prijaté opatrenia, ale tie podľa neho nestačia, čo vyhodnotila aj Európska komisia, ktorá podala žalobu voči Slovenskej republike.

10. Žalovaný v 1.rade uviedol, že hoci rešpektuje rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky má za to, že návrh žalobcu aj po zmene petitu nie je vykonateľný z dôvodov jeho neurčitosti a všeobecnosti. Žalobca v návrhu hovorí o účinných opatreniach, ale nekonkretizuje ich. Žalovaní nevedia čo majú plniť pod tzv. desegregačným plánom. Súd je viazaný žalobným návrhom žalobcu, formulácia je dôležitou okolnosťou, ktorá podmieňuje aj vykonateľnosť rozsudku a to, že žalobca dodatočne uvádza riešenia, čo by mal desegregačný plán obsahovať, čo by boli podľa jeho názoru účinné opatrenia, nespĺňa formuláciou, aby bolo zrejmé, čoho sa žalobca domáha a čo majú žalovaní splniť. Žalobný návrh je povinný špecifikovať žalobca, ktorý musí presne vedieť čo od žalovaného žiada, nedostatok nemôže odstrániť žalovaný a ani súd. Na návrhy žalobcu pomimo žalobného návrhu uviedol, že v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky štátne orgány môžu konať len na základe ústavy a zákonov, platná legislatíva umožňuje slobodnú voľbu zákonného zástupcu maloletého dieťaťa pri výbere školy, pokiaľ ide o zmenu obvodov, ide o prenesený výkon štátnej správy, kde si pravidlá určuje obec všeobecne záväzným nariadením. Žalovaný ďalej uvádzal

aké opatrenia štát prijíma a ako sa snaží aktívne bojovať proti diskriminácií, poukázal na zložitosť danej problematiky, domnievajúc sa, že ani žalobca nevie čoho sa domáhať a aké účinné opatrenia je potrebné prijať, keďže formuláciu opatrení ponecháva na žalovaných. Akokoľvek je náročná prejednávaná vec, je potrebné dodržiavať pravidlá stanovené právnym poriadkom, rešpektovať princíp právneho štátu, jedným z nich sú aj náležitosti súdnych rozhodnutí a podľa názoru žalovaného ak by súd akceptoval návrh v znení formulovanom žalobcom, tak rozhodnutie by nenadobudlo vykonateľnosť. Bez ohľadu na súdne konanie žalovaný sa aktívne snaží prijímať opatrenia, napríklad stratégia prístupu vo výchove a vzdelávaní, v rámci ktorej je priamo stanovený aj cieľ desegregácie, v rámci tejto stratégie bol vypracovaný akčný plán plnenia stratégie na roky 2022 až 2024. Prvý obsahuje 6 oblastí a každá sa čelí na strategické ciele a zahŕňa viacero subjektov, ktoré sa podieľajú na plnení tohto plánu, v rámci jednej z tejto oblastí je aj desegregácia. Vo vzdelávaní bolo cieľom vytvoriť vzdelávací materiál pre zriaďovateľov škôl a školských zariadení a takýmto materiálom, ktorý vypracovalo ministerstvo školstva je metodický materiál desegregácie škôl pre zriaďovateľov a riaditeľov, ktorý obsahuje dve časti, prvá definuje potrebu vzdelávania inkluzívne a druhá je aplikačná, ako v procese desegregácie postupovať a aké opatrenia v danej lokalite prijať. Zriaďovateľ pozná najlepšie pomery v obci a je najbližšie k daným problémom. Štát ako aj žalovaný môže konať a prijímať opatrenia a pomoc pre zriaďovateľov. V pláne obnovy je priamo zakomponovaná podpora desegregácie škôl, sú to plány do roku 2026. Na ministerstve je zriadená pracovná skupina, ktorá sa venuje tejto problematike, ide o pilotný projekt, súčasťou projektu je možnosť pre zriaďovateľov (obce, mestá) školy prihlásiť sa do tohto projektu, kde bude poskytnutá pomoc pri desegregačných opatreniach, napríklad v prípade ak by si obec zvolila a je to aplikovateľné na konkrétnu lokalitu s ohľadom na kapacity školy, zmenu školských obvodov, je ministerstvo pripravené poskytnúť finančnú pomoc, či už na rôzne personálne výdavky, mediačné výdavky, na dovybavenie škôl, výdavky na dopravu a podobne. Ide len o návrh národného projektu, predpokladá zapojenie konkrétnych zriaďovateľov škôl. Podľa názoru žalovaného sám aktívne prijíma nové opatrenia. Ministerstvo školstva, ani štát nezabezpečuje vzdelávanie detí, ale škola, školské zariadenie, alebo zákonný zástupca, čo vyplýva priamo zo školského zákona. V prípade, že by súd zaviazal žalovaného na plnenie, žalovaný nemá možnosť uvedené splniť, preto je petit v prvom bode zmätočný a nevykonateľný. Aj pojem nápravy protiprávneho stavu je neurčitý, žalobca je povinný presne vymedziť čo žiada v petite, ani do budúcnosti nebude možné ustáliť, či si žalovaný splnil takto uloženú povinnosť, ak by súd vyhovel takémuto žalobnému návrhu, neprispelo by to k právnej istote. Žalobca je povinný presne určiť čo od žalovaného žiada, čo sa nestalo a tento nedostatok žalovaný nevie odstrániť. Žalovaný doplnil, že priamo do školského zákona s účinnosťou od 30.5.2023 bola doplnená definícia zakázanej školskej segregácie, štát nastavil mantinely pre školy a školské zariadenia tým, že presne určil v zákone aké konanie považuje za segregáčné. Dodržiavanie týchto povinností je vymáhateľné a predstavuje závažný nedostatok, ktorý je dôvodom na vyradenie školy zo siete. Za závažné nedostatky sa považuje neuskutočnenie vzdelávania v súlade s princípmi a cieľmi výchovy, žiadosť na vyradenie zo siete škôl je oprávnený podať inšpektor, ak takého konanie zistí. Žalovaný sa domnieva, že týmito legislatívnymi zmenami nastavil hranice, určil aké konanie je segregáčné, teda zakázané,

nedodržiavanie čoho je sankcionované, určil čo je dovolené, čo je zakázané a za porušenie zákazu sankcionované. Vzhľadom na rôznorodé príčiny segregácie je potrebné pri riešení v jednotlivých lokalitách zohľadniť špecifickú situáciu, to najúčinnnejšie dokážu miestni aktéri, z toho dôvodu podľa jeho názoru nie je možné, aby právne predpisy ukladali centralizovane povinnosť vykonať konkrétne opatrenia, štát v danom prípade určil čo je zakázané a každý je povinný zákaz dodržiavať, ale aké konkrétne opatrenia budú uplatňované ponecháva na subjekt, ktorý najlepšie pozná pomery. Ďalej ministerstvo vydáva materiál, ktorý predstavuje návod na riešenie stavu v jednotlivých školách a napomáha tak k plneniu povinnosti škôl zabezpečovať výchovu a vzdelávanie v súlade s princípmi, medzi ktoré okrem iného patrí aj inklúzia, zákaz všetkých foriem diskriminácie, medzi takéto materiály patrí aj Metodická príručka desegregácie vydaná v decembri 2023, ktorá rámcuje možné druhy segregácie vo vzdelávaní, obsahuje vysvetlenie tohto pojmu, aké konanie sa považuje za segregačné a sú tam konkrétne odporúčania a návrhy riešení pre účastníkov, ktorí poskytujú a zabezpečujú vzdelávanie a pomáhajú odstraňovať segregáciu. V máji 2024 ministerstvo dalo do medzirezortného pripomienkového konania aj novelu školského zákona, ktorá obsiahne, že škola, školské zariadenia pri dodržiavaní zákazu segregácie, sú povinné postupovať podľa štandardov, ktoré na webovom sídle vydáva ministerstvo školstva, ide o desegregačné štandardy a tieto budú záväzné pre vypracovanie školského vzdelávacieho programu, aj školského poriadku každej školy, je to v súlade s míľnikom plánu obnovy. Tým, že povinnosť bude zakotvená priamo v zákone bude nesplnenie sankcionované, bude možné vyradiť školu zo siete. Týmito opatreniami, ktoré boli zo strany štátu prijaté, boli aj naplnené požiadavky žalobcu a to v takej miere, v akej môže žalovaný konať. Štát nemôže direktívne zmeniť školské obvody, tie určuje všeobecne záväzným nariadením obec, tiež právo žiaka na spádovú školu, ktorá sa nachádza v obvode kde má trvalé bydlisko. Žalovaný nezostáva nečinný, prijíma novelu školského zákona, pripravuje národný projekt, spustil monitoring desegregácie.

11. Žalovaný v 2.rade uviedol, že aj podľa neho je zmenený žalobný návrh stále nevykonateľný. Žalobca nešpecifikoval aké opatrenia má prijať. Ďalej uviedol, že je zriaďovateľom štyroch základných škôl a jeho úlohou je vytvoriť také podmienky, aby sa deti vzdelávali a chodili do školy, pričom robí opatrenia voči segregácií, má prijatú rómsku občianskou hliadku, zriadené komunitné centrum a terénu sociálnu prácu, v ktorej vykonáva pravidelnú osvetu v oblasti vzdelávania detí a v rámci tejto osvetu sú rodičia usmerňovaní k plneniu povinností ohľadom plnenia školskej dochádzky a výberu školy. Poukázal na to, že doručil súdu petíciu 128 zákonných zástupcov rodičov, ktorí nesúhlasia, aby ich deti boli rozmiestňované do iných škôl a chcú, aby ich deti navštevovali túto základnú školu, lebo je najbližšie k ich bydlisku. Mesto zabezpečilo hromadnú dopravu, školský autobus, ktorý odchádza ráno o 7.08 hod. z ulice Podsadok, v blízkosti základnej školy a ide bez ďalších zachádzok priamo do mesta na Ulicu 1. mája, v blízkosti základnej školy Levočská a postupuje ďalej na sídlisko Západ a stojí na zastávke, ktorá je v blízkosti Základnej školy Komenského, to znamená, že deti sa môžu vzdelávať aj na iných školách, je zabezpečená doprava v ranných aj poobedňajších hodinách. Mesto je zriaďovateľom štyroch základných škôl v meste, ostatní riaditelia škôl nevydali ani jedno rozhodnutie o neprijatí dieťaťa s trvaným pobytom z ulice Podsadek. Základná škola Podsadek je jedna z prvých škôl v

meste, žiaci sa vzdelávajú v plno organizovanej základnej škole, to znamená od 1. do 9.ročníka, nie je pravda, že ide základnú školu s materskou školou, pretože materská škola nebola zriadená. Žalovaný ako zriaďovateľ školy koná v prenesenom výkone štátnej správy, to znamená, že môže zriadiť a zrušiť základnú školu formou všeobecne záväzného nariadenia, môže určiť školské obvody a môže určiť miesto a čas zápisu, pričom všeobecne záväznú nariadenie je rozhodnutím kolektívneho orgánu a tým je mestské zastupiteľstvo. Ďalší prenesený výkon správy je, že koná ako odvolací orgán v správnom konaní, ak riaditelia škôl vydávajú rozhodnutia o prijatí, resp. neprijatí dieťaťa na základnú školu. Potvrdil, že základná škola nemá jedáleň, nemá telocvičňu, nemá školský klub a deti sa vzdelávajú v dvojzmennej prevádzke, vyučovanie tam trvá do 16.55 hod. Mesto sa zapojilo do projektu, chcelo vybudovať jedáleň a telocvičňu, zrušiť dvojzmennosť, školu navštevuje 400 detí, ktoré dostali rozhodnutie o prijatí, ktoré vydáva riaditeľ školy v rámci správneho konania.

12. Antidiskriminačný zákon v ustanovení § 9 zakotvuje právo na súdnu ochranu v prípade porušenia, alebo ohrozenia práv chránených týmto zákonom. V tomto spore už Najvyšší súd Slovenskej republiky právoplatne konštatoval, že žalovaní porušili zásadu rovnakého zaobchádzania tým, že neprijali dostatočné preventívne opatrenia na ochranu pred diskrimináciou a opatrenia na odstránenie diskriminácie rómskych detí v základnej škole na základe ich etnického pôvodu. Úlohou súd bolo rozhodnúť o zvyšnej časti žaloby, o časti v ktorej sa žalobca domáhal uloženia povinnosti obom žalovaným spoločne a nerozdielne a) napraviť protiprávny stav, b) zabezpečiť vzdelávanie rómskych detí v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania bez diskriminácie formou segregácie, c) prijať dostatočné opatrenia na zabezpečenie zákazu diskriminácie do budúcnosti.
13. Ustanovenie § 9 ods. 2 antidiskriminačného zákona upravuje čoho sa môže domáhať ten, kto bol dotknutý na svojich právach, právom chránených záujmoch alebo slobodách nedodrzaním zásady rovnakého zaobchádzania, pričom zákon uvádza, že sa môže domáhať upustenia od konania, nápravy protiprávneho stavu alebo poskytnutia primeraného zadosťučinenia, či náhrady nemajetkovej ujmy. Antidiskriminačný zákon tak definuje tri druhy žalôb, ktoré žalobca môže v konaní pred súdom uplatniť. Prvou je negatívna žaloba, t.j. žaloba o zdržanie sa neoprávneného zásahu do práva, jej cieľom je, aby ten kto sa dopustil diskriminačného konania upustil od neoprávneného zásahu, podmienkou je, aby neoprávnený zásah stále trval. Ďalším druhom žaloby, ktorá prichádza do úvahy je reštitučná žaloba, ktorou osoba poškodená na svojich právach sa domáha nápravy protiprávneho stavu a odstránenia protiprávneho konania porušiteľa, aj tá prichádza do úvahy, keď protiprávny stav trvá. Tretím druhom žaloby je satisfakčná žaloba, žaloba na poskytnutie primeraného zadosťučinenia, tá sa uplatní v prípade, ak už nemožno využiť reštitučnú žalobu, keďže nie je možná obnova do pôvodného stavu, pričom žalobca môže tieto druhy žalôb kombinovať, ak sú splnené zákonné predpoklady.
14. Žalobca pri formulácii žalobného petitu musí prihliadať aj na ustanovenie § 127, § 131 a ustanovenie § 132 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), v zmysle ktorých v podaní okrem iného uvedie čo sa ním sleduje. Po prijatí Civilného sporového poriadku nová právna úprava žalobcovi určila povinnosť

formulovať žalobný návrh. Žalobca je tak povinný svoj žalobný návrh riadne špecifikovať, individualizovať a konkretizovať. Predmet civilného sporu neurčuje súd, ale žalobca ako tzv. dominus litis (pán sporu). Žalobný návrh by mal byť jasný, stručný, určitý, zrozumiteľný a vykonateľný. Žalobca preto musí svoj nárok presne vyjadriť, aby bola splnená požiadavka materiálnej vykonateľnosti rozsudku.

15. Súd názor o neurčitosti, nezrozumiteľnosti navrhovaného žalobného petitu uviedol už na pojednávaní, na ktorom vyzval žalobcu na odstránenie väd žalobného petitu.
16. Po pripustení zmeny žalobného petitu, sa ale na jeho vykonateľnosti nič nezmenilo. Žalobca nešpecifikoval konkrétny spôsob ako si predstavuje nápravu protiprávneho stavu, alebo spôsob ako zabezpečiť vzdelávanie rómskych detí v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania, nešpecifikoval ani jedno opatrenie, ktoré by podľa jeho názoru zabezpečilo zákaz diskriminácie do budúcnosti. Žalobcom formulovaný žalobný návrh zostal neurčitý a nevykonateľný.
17. Súd je toho názoru, že ani po zmene žalobného petitu tento nie je formulovaný tak, že je splnená požiadavka materiálnej vykonateľnosti prípadného rozsudku, ak by súd takto formulovanému petitu vyhovel. Táto požiadavka by bola splnená iba vtedy, ak je možné požadovaný žalobný petit, prevzatý do výroku rozsudku vykonať niektorým zo spôsobov výkonu exekúcie (vypratanie a vykázanie, odobratie vecí a cenných papierov, rozdelenie spoločnej veci, odstránenie stavby a uskutočnenie inej činnosti). Ak exekučný titul ukladá inú povinnosť, najmä povinnosť niečoho sa zdržať alebo niečo strpieť, ktorú okrem povinného nemôže vykonávať iná osoba, exekútor vyzve oprávneného, aby opísal skutkové okolnosti týkajúce sa neplnenia vymáhanej povinnosti povinným v lehote určenej exekútorom, a uloží donucovacie opatrenie alebo podá na súde návrh na uloženie donucovacieho opatrenia podľa § 43a ods. 5.
18. Súd nespochybňuje potrebu vykonania opatrení, ktoré by prispeli ku zlepšeniu situácie rómskych detí v tejto konkrétnej lokalite, ale úlohou súdu nie je za žalobcu formulovať žalobný petit, prípadne hľadať riešenie tejto zložitej situácie. Nie je to ani úlohou žalovaných, formulovať konkrétny žalobný petit.
19. Úlohou súdu v tomto spore bolo rozhodnúť o žalobcom formulovanom žalobnom návrhu a ten nebol spôsobilý byť v spore úspešným, nakoľko nebol formulovaný konkrétne, ale zostal formulovaný natoľko všeobecne, že ho súd označil za nevykonateľný. A to aj napriek tomu, že v priebehu sporu žalobca uviedol, čo by podľa jeho názoru bolo potrebné vykonať, keď uvádzal, že by malo byť úlohou žalovaných, aby vykonali hĺbkovú analýzu súčasného vzdelávania na základnej škole, ale aj na ostatných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti žalovaného v 2. rade z hľadiska zabezpečenia rovného prístupu rómskych detí ku vzdelaniu, pričom analýza by mala obsahovať okrem údajov o celkovom počte žiakov a žiačok v školách aj podiel etnickej príslušnosti detí v ostatných školách, kapacitu na jednotlivých školách aj podľa dokumentácie. Uvádzal, že po analýze by mal nasledovať návrh účinných opatrení, ktorými môžu byť napríklad zmena školských obvodov v meste, zabezpečenie bezpečnej školskej dopravy, či zrušenie samotnej základnej školy a prerozdelenie jej žiakov a žiačok do ostatných škôl v meste. Žalobca však žiaden z

týchto konkrétnych návrhov netransformoval do žalobného petitu, ktorý zostal naďalej neurčitý a súd o konkrétnych návrhoch tak nemohol rozhodnúť.

20. Aj vzhľadom na zložitosť problematiky, súd vníma snahu oboch žalovaných o prijímanie riešení vzniknutej situácie, riešení, ktoré by viedli ku jej zlepšeniu. Obaja žalovaní deklarovali snahu o desegregáciu, žalovaný v 1.rade uvádzal aké opatrenia od začiatku sporu už prijal a aké sú v procese riešenia. Žalovaný v 2.rade poukazoval na to, že od začiatku sporu zabezpečil dopravu aj do iných škôl v meste. Faktom ale zostalo, že rómske deti nemajú záujem na vzdelávaní na vzdialenejšej škole, o čom svedčí aj fakt, že nebolo vydané žiadne rozhodnutie o neprijatí dieťaťa s trvaným pobytom z ulice Podsadek na inej škole v meste a to napriek tomu, že v tejto škole prebieha dvojzmenná výučba, nemá jedáleň, telocvičňu, ani školský klub.
21. Napriek tomu, že súd žalobe v tejto časti nevyhovел, uvedomuje si, že je žiaduce, aby žalovaní nepoľavili v deklarovanej snahe o riešenie vzniknutej situácie spôsobom, ktorý by zabezpečil dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania a odstránenie diskriminácie rómskych detí na základe ich etnického pôvodu a to spôsobom, ktorý uvádzal žalobca, teda aj v spolupráci s ďalšími subjektami v oblasti vzdelávania a tiež s odborníkmi z viacerých oblastí.
22. O trovách konania súd rozhodoval podľa ustanovenia § 255 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Pomer úspechu a neúspechu žalobcu a žalovaných bol rovnaký, preto súd vyslovil, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov konania.

Poučenie : Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie v lehote 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia, na súde, proti ktorému rozhodnutiu smeruje.
Z odvolania musí byť zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka - spisová značka tohto konania, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne, a čoho sa odvolateľ domáha. Odvolanie musí byť podpísané.
Ak povinný dobrovoľne neplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.

V Bratislave dňa 7. mája 2024

JUDr. Silvia Gandelová
s u d k y ň a

Za správnosť vyhotovenia:
Bc. Helena Žaludná